

GRUNDLAGSUTSKOTTETS UTLÅTANDE 20/2000 rd

Talmanskonferensens förslag till ny instruktion för statsrevisorerna

Till finansutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 24 maj 2000 talmanskonferensens förslag till ny instruktion för statsrevisorerna (TKF 2/2000 rd) till finansutskottet för beredning och bestämde samtidigt att grundlagsutskottet skall lämna utlåtande i ärendet till finansutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- riksdagens biträdande generalsekreterare Jouni Vainio
- specialrådgivaren Eija Siitari-Vanne, justitieministeriet
- inspektionsrådet Ilkka Tenhiälä och förvaltningsöverinspektör Kaj Laine, statsrevisorernas kansli.

TALMANSKONFERENSENS FÖRSLAG

Talmanskonferensens förslag innehåller ett förslag till totalrevidering av instruktionen för statsrevisorerna. Förslaget är ett led i den översyn av reglementen och instruktioner som riksdagen inlett till följd av grundlagsreformen. Förslaget avser understryka att statsrevisorernas arbete har karaktären av övervakning. I förslaget frångås det på redovisningsår baserade gransk-

ningssystemet och ersätts av fortlöpande övervakning samtidigt som statsrevisorernas mandatperiod görs lika lång som riksdagsledamöternas. I förslaget ingår också bestämmelser om arvode till statsrevisorerna.

Den föreslagna instruktionen föreslås träda i kraft den 1 juli 2000.

UTSKOTTETS STÄLLNINGSTAGANDEN

Motivering

Enligt 90 § 1 mom. grundlagen övervakar riksdagen statsfinanserna och iakttagandet av statsbudgeten. För detta väljer riksdagen inom sig statsrevisorer. Den parlamentariska övervakningen av statsfinanserna kompletteras av sta-

tens revisionsverk, som nämns i 90 § 2 mom. grundlagen (se RP 39/2000 rd). Bestämmelser om statsrevisorernas antal ingår i 12 § riksdagens arbetsordning, där det också föreskrivs att statsrevisorerna årligen skall lämna en berättelse och vid behov särskilda berättelser till riksdagen.

Statsrevisorerna är ett av riksdagen utsett organ, som riksdagen med stöd av 52 § 2 mom. kan anta en instruktion för.

Det finns inga bestämmelser om statsrevisorernas mandatperiod i grundlagen och saken regleras inte heller i riksdagens arbetsordning. Stadganden om statsrevisorernas mandatperiod kan följaktligen ingå i instruktionen på föreslaget sätt (RP 1/1998 rd s. 141—142 och TKF 1/1999 rd, s. 10 andra spalten).

I sitt betänkande om grundlagsreformen ansåg utskottet att statsrevisorernas övervakande och revisionsverkets reviderande roll kunde lyftas fram när bestämmelserna på lägre nivå revideras. I det sammanhanget ansåg utskottet också att samarbetet mellan statsrevisorerna och revisionsverket inte strider mot kravet på oavhängighet (GrUB 10/1998 rd, s. 23 andra spalten). Bestämmelserna i den föreslagna instruktionen om statsrevisorernas övervakningsuppgifter och begränsningen av dem till att huvudsakligen gälla det allmänna statsfinansiella läget och skötseln av statsfinanserna liksom också bestämmelserna om statsrevisorernas samarbete med revisionsverket ligger helt i linje med utskottets tidigare ståndpunkter.

I 50 § grundlagen och 43 § riksdagens arbetsordning föreskrivs om offentligheten i riksdagens verksamhet, men dessa paragrafer tillämpas inte på statsrevisorerna. Regeringen utgick i motiveringen till grundlagspropositionen från att bestämmelserna om offentlighet och sekretess i statsrevisorernas verksamhet skall ingå i instruktionen för statsrevisorerna (RP 1/1998 rd, s. 100 andra spalten). Enligt 14 § 1 mom. i förslaget tillämpas i statsrevisorernas verksamhet lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet. Saken kan regleras på föreslaget sätt i instruktionen, menar utskottet.

Förslagets 14 § 2 mom. tillåter statsrevisorerna att i sin berättelse ta in konfidentiella uppgifter, om det finns grundad anledning till det. Bestämmelsen är i sig nödvändig och dess grunder godtagbara, eftersom sekretessbestämmelserna i offentlighetslagen annars skulle kringskära

statsrevisorernas rätt att lämna riksdagen uppgifter i sin berättelse. I konstitutionellt hänseende ligger problemet dock däri att det finns lagar som påbjuder sekretess för uppgifter också för att exempelvis garantera skyddet för privatlivet enligt 10 § grundlagen och egendomsskyddet enligt 15 § grundlagen. Statsrevisorerna bör i sin verksamhet ta hänsyn till dessa tungt vägande sekretessgrunder och i sin berättelse inte ge publicitet åt uppgifter som exempelvis gäller affärs- eller yrkeshemligheter eller någons ekonomiska ställning, om inte ett vitalt intresse i anknytning till övervakningen av statshushållningen talar för det (jfr 43 § 3 mom. riksdagens arbetsordning). Den föreslagna bestämmelsen bör enligt utskottets åsikt så vitt möjligt preciseras ytterligare i detta hänseende. För att proportionalitetsprincipen skall synas tydligt i bestämmelsen är det på sin plats att tillfoga en klausul, där statsrevisorerna uppmanas att generellt taget undvika att i sin berättelse ta in specificerade sekretessbelagda uppgifter.

Talmanskonferensen föreslår i 4 § en bestämmelse om statsrevisorernas rätt att av de övervakade avgiftsfritt få alla de upplysningar och utredningar som de finner nödvändiga. Bestämmelsen är nödvändig för att uppgifterna och utredningarna skall vara avgiftsfria. Den föreslagna lydelsen bör dock ses över för att motsvara lydelsen i 90 § 3 mom. grundlagen.

När det gäller den föreslagna 15 § anser utskottet att det krävs en kompletterande analys i vilken utsträckning uppdraget som statsrevisor materiellt sett är jämförligt med medlemskap i ett utskott. Utifrån denna analys bör det sedan diskuteras om det är motiverat med ett särskilt arvode till statsrevisorerna.

Utlåtande

Grundlagsutskottet anför vördsamt som sitt utlåtande

att finansutskottet bör väga in det som sägs i detta utlåtande när det utarbetar sitt betänkande.

Helsingfors den 9 juni 2000

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Ville Itälä /saml
vordf. Riitta Prusti /sd
medl. Gunnar Jansson /sv
Jouko Jääskeläinen /fkf
Paula Kokkonen /saml
Jouni Lehtimäki /saml
Johannes Leppänen /cent
Pekka Nousiainen /cent

Heli Paasio /sd
Osmo Puhakka /cent
Petri Salo /saml
Arto Seppälä /sd
Ilkka Taipale /sd
ers. Veijo Puhjo /vänst
Pekka Ravi /saml.

Sekreterare vid sammanträdet var

utskottsrådet Sami Manninen.

